

Jutlus Nõos P, 14.10.18 kell 11.00, lõikustänapühä

Lektsioonid: 5Ms 26:1–11; Jh 6:26–35

Pihikõne: 1Ms 4:4–5

Jutlus: Hb 13:15–16

Laulud: 203 (1–3); 294 (1–3, 4); 156 (1–3); 392B (1–4)

Viigem siis tema kaudu alati Jumalale kiitusohvrit, see tähendab tema nime tunnustajate huulte vilja. Ärge unustage teha head ja pidada osadust, sest sellistest ohvritest on Jumalal hea meel!

Täna tähistame lõikustänapühä, mille mõte on võrdleva usunditeaduse seisukohalt lihtne: tuua jumalale või jumalusele ohvreid inimeluks vajalike andide eest, mille saamist seostatakse jumala või jumaluse halastusega. Lõikustänapühä oli laialt levinud juba antiikajal: selle kohta on märke eelkristlikust Põhja-Euroopast, Vana-Kreekast ja Rooma riigist.

Loomulikult on lõikustänapühä levinud ka juutluses. VT-s seostub sellega esmalt Aadama ja Eeva poegade Kaini ja Aabeli ohver Issandale, millest kõneleb 1Ms 4:3j. 2Ms 23:16 kõneleb lõikuspühast varajase vilja saagile ja vilja kokkupanemisele aasta lõpus. Esimesega seostub juutide nädalatepühä 50 päeva pärast kevadist paasapühä, teisega aga lehtmajadepühä, mida peetakse septembris või oktoobris. Nende pühade raames viiakse Jumala kotta parim oma põllu uudseviljast või lõikusest.

Juutlusest on lõikustänapühä kandunud Kristuse kirikusse, roomakatoliku kirikus on seda tähistatud alates 3. sajandist. Päev pole, tõsi, küll kindel olnud, olles seostunud lõikuse lõpuga, mis võib ju igal aastal olla erinev.

Protestantluses on lõikustänapühä samuti levinud. Ka seal on seda tähistatud eri kuupäevadel. Siiski, alates 1773. aastast on Preisi riigis kuninga käsul seda tähistatud mihkkipäeval või pühapäeval pärast seda. Nüüdsel ajal tähistatakse mõnedes protestantlikes maades nagu Saksamaal või Soomes lõikustänapühä oktoobri esimesel pühapäeval, Eestis aga traditsiooniliselt oktoobri teisel pühapäeval.

Kristluses pole lõikustänapühä sisuks arusaadavalt enam Jumalale lõikusandide ohvriks toomine, vaid vaimulik ohver. Just sellest meie tänane kirjakoht kõnelebki. 1. sajandi pKr lõpukümnenditel, mil Hb on kirjutatud, oli kogudusel tarvis tuua kahte sorti ohvreid: kiitusohvreid ja hoolekandeohvreid. Seega igal juhul mitte mingeid materiaalseid ohvreid nagu eelkristlikul ajal.

Nimelt on Jeesus Kristus kõik materiaalsed ohvrid juba koos oma ristisurmaga Jumalale ära toonud. Pole tarvis neid korrata. Üks reformaatorite kriitiline noot roomakatoliku kiriku vastu seisneski selles, et missa ajal pühitsetava armulaua ande käsitleti kui inimlikku kaasohvrit Jeesuse Kristuse lunastavale ohvrile. Reformaatorite arvates polnud seda tarvis, sest Jeesus Kristus on juba niigi täiusliku ohvri toonud.

Missaohvrina käsitleb roomakatoliku kirik armulauaande tänapäevani (nt kui keegi jälgis paavsti votiivmissat Tallinna Vabaduse väljakul, siis ka seal oli armulaua ajal juttu missaohvril). Meie protestantidena missaohvril ei kõnele ja meie armulaud on lihtsalt osadus Jumalaga tema Poja ihu ja vere kaudu, mida me usus leiva ja veini kujul vastu võtame.

Niisiis on meil kui protestantidel igati hea tähele panna neid ohvreid, millest kõneleb Hb autor: kiitusohvreid ja hoolekandeohvreid.

Mis on siis **kiitusohvrid**? Lihtsalt väljendudes on see tänu Jumalale. Mille eest siis Jumalat tänada? 1Tm 4:4 on öeldud: „Sest kõik, mis Jumal on loonud, on hea ja miski pole taunitav, mida võetakse vastu tänuga.“ Seepärast võibki Jumalat tänada kogu tema loodu eest, kõige eest, mis meil on – olgu seda palju või vähe.

Martin Luther ütleb oma „Väikses katekismuses“: „Mina usun, et Jumal on mind koos muu looduga loonud, andnud mulle ihu ja hinge, silmad, kõrvad ja kõik ihuliikmed, mõistuse ja kõik meeled ning hoiab neid siamaani, lisaks sellele riietuse ja jalavarjud, söögi ja joogi, majajavaldused, naise ja lapsed, põllud, kariloomad ja kogu vara; hoolitseb iga päev külluslikult selle ihu ja eluvajaduste ning peatoiduse eest, varjab kõigi ohtude eest ning hoiab ja kaitseb kõige kurja eest, ja seda kõike pelgalt isalikust jumalikust heldusest ja halastusest, sõltumata minu mistahes teenetest ja

väärilisusest. Kõige selle eest võlgnen ma tänu ja kiituse talle, selle eest teenin ma teda ja olen talle kuulekas.“

Eks võta see pikk tunnistus omal viisil hästi kokku selle, mida oma elus vajame ja mille eest Jumalat tänama peame. Jah, ajad on võrreldes 500 aasta taguse ajaga muutunud. Täna võime Jumalat tänada vaba aja eest, mida tollal oli inimesel kindlasti palju rohkem. Võime tänada oma rahvusriigi eest, mida tollal sellisena ei tundudki. Jne.

Ent kui mõned asjad Piiblis, nt naiste õigused võrreldes meestega, tuleb mõne piibliteadlase arvates tänapäevase maailma tarvis ümber tõlgendada, siis arusaam, et Jumalat tuleb kõige meie elus olemasoleva eest kiita, ei allu muutustele – niikaua, kui meie elame ja meie ümber midagi on.

Teine ohrviliik, millest tänane kirjakoht kõneleb, on **hoolekandehover**. Hb autor kutsub meid tegema head ja pidama osadust. Kui ma enne tsiteerisin Martin Lutheri „Väiksest katekismusest“ seoses tänuga II peatüki „Usutunnistus“ esimese artikli kommentaari, siis nüüd, hoolekandehvri illustreerimiseks sobib tsiteerida Lutherilt I peatüki „10 käsku“ kommentaare.

Vanemate austamise kohta käiva 4. käsu kommentaaris ütleb Luther: „Me peame Jumalat kartma ja armastama, nii et me oma vanemaid ja juhtkonda ei põlga ega vihasta, vaid et me neid austame, teenime, nende sõna kuulame ning neid armastame ja kalliks peame.“ Lutheri mõte on see, et me peame omapoolset tuge pakkuma nii meie vanemaile kui ka ülemustele.

Tapmiskeelu kohta käiva 5. käsu kommentaaris ütleb Luther: „Me peame Jumalat kartma ja armastama nii, et me oma ligimese ihule ega hingele ei tee ühtki kahju ega kurja, vaid et me teda aitame ja temale head teeme kõigis ihuhädades.“ Niisiis ei piisa sellest, et me ligimese ellu jätame, vaid me peame ka hoolitsema, et ta saaks üle oma igapäevavaraskustest.

Abielurikkumiskeelu kohta käiva 6. käsu kommentaaris ütleb Luther: „Me peame Jumalat kartma ja armastama nii, et me vooruslikult ja puhtalt elame nii mõtetes, sõnades kui tegudes, ja et igatükk armastab ja austab oma abikaasat.“ Enne, kui minna head tegema ja osaduses olema teistega, tuleks seda teha oma abikaasa suhtes, kellega me oleme üks liha.

Varastamisekeelu kohta käiva 7. käsu kommentaaris ütleb Luther: „Me peame Jumalat kartma ja armastama nii, et me oma ligimese raha või vara ei võta ega võltsitud kauba või petmisega enda kätte ei kisu, vaid et me aitame kasvatada ja hoida tema vara ja peatoidust.“ Jällegi ei piisa sellest, et me loobume varastamast, vaid meil tuleb ligimese vara hoopis hoida ja koguni kasvatada.

Valetunnistamise keelu kohta käiva 8. käsu kommentaaris ütleb Luther: „Me peame Jumalat kartma ja armastama nii, et me oma ligimese peale valet ei tunnista, teda ei reeda, keelt ei pekka ega tema kohta laimujutte ei levita, vaid et me tema eest kostame, temast head räägime ja kõik asjad hea poole pöörame.“ Ligimesele head ei tee me mitte ainult nii, et me loobume ligimest laimamast, vaid veel enam nii, kui temast head räägime ja asjad tema kasuks pöörame.

Ning lõpuks 9. ja 10. käsu kommentaaris ütleb Luther kokkuvõtvalt seda, et ligimese omandi himustamise asemel püüaksime hoopis selle poole, et see tal paremini säiliks.

Niisiis seletavad 10 käsu käsud 4–10 üsna veenvalt Hb 13:16 hoolekandehvri sisu. Ja kui veidi kujutlusvõimet rakendada, siis võiksid 10 käsu esimesed kolm, n-õ Jumala käsku seletada ka Hb 13:15 kiitusohvri sisu: üks tooda Jumala kõrgeimaks pidamise, tema nime austamise ja Jumala hingamispäeva pidamise abil ju Jumalale kiitusohvrit!

Nõnda on kristlase elu üks suur ohvritoomine – kui tõlgendada nii Jumala käskude pidamist. Ent kui selline väljavaade elule tundub trööstituna, siis meentagem, mida ütleb meie kirjakoht algul: „Viigem siis tema kaudu alati Jumalale kiitusohvrit...“ See igapäevane ohver on vajalik ja võimalik üksnes Kristuse kaudu. Ilma Kristuseta ei suudaks me ohvreid tuua, sest meie elu mattuks selle koorma alla.

Kuid nüüd on ohvritoomine lihtne: see on alati rõõmus tegevus! Ka täna, kui meie eesti kogudustes tuuakse altari juurde sügisande, toome me tegelikult ohvri. Kuid kas mõnel toojal on siis selle pärast halb või raske? Usun, et mitte. Kristus läks meie eest ristile vabatahtlikult, suri ja tõusis üles, läks taeva ja saatis meile lohutajaks oma Püha Vaimu. See Püha Vaim muudab meie ohvrid samuti rõõmsaks ja vabatahtlikuks. Önnistatud lõikustänupüha – rõõmu ja vabaduse püha!

Aamen.